

Patricia van Nispen tot Sevenaer

Buiten de boot: Microjustice

Patricia van Nispen tot Sevenaer (1985) is niets veranderd als ik haar in januari 2011 na ruim 10 jaar weer ontmoet in haar Haagse 'pied-à-terre'. Nog steeds een scherpe blik, uit nieuwsgierige, vrolijke ogen. Altijd al een beetje 'anders dan anderen' ging ze haar eigen weg, buiten de gebaande paden.

Patricia wist eigenlijk al vroeg in haar rechtenstudie dat ze 'iets' wilde gaan doen met de 'menselijke aspecten in internationale betrekkingen.' "Ik werd er enigszins om uitgelachen, want dat wilde immers iedereen wel," steekt Patricia van wal. Het typeert haar dat ze zich er niet door uit het veld liet slaan en ervoor ging. "Ik kreeg wel het advies om na mijn afstuderen eerst een paar jaar de advocatuur in te gaan. Daar had ik eigenlijk niet zo'n zin in, want ik wilde het liefst meteen de wijde wereld in", gaat ze verder. "Maar ik heb dat advies toch ter harte genomen, en ben drie jaar advocaat geweest bij Houthoff

Advocaten in Amsterdam. Ik heb op verschillende afdelingen gewerkt en zo de fijne kneepjes van het vak geleerd. Na mijn advocaatstage stond ik te popelen om echt naar 'buiten' te gaan. In 1994 kwam ik via via bij de VN terecht. Op dat moment zocht de VN mensenrechten-coördinatoren die naar Rwanda wilden. Ik heb mijn CV opgestuurd en binnen een paar dagen zat ik ruim betaald als 'mensenrechten monitor' in het vliegtuig naar Rwanda. Rwanda was ontluisterend, en eigenlijk wist de VN niet goed wat ze in die chaos aan moesten. Alles was er scheef, niets klopte en het was er onoverzichtelijk na de oorlog en de

genocide die er had plaatsgevonden." Zo goed en kwaad als dat ging deed Patricia er haar werk, en legde ze waardevolle contacten voor de toekomst.

Na Rwanda bezocht ze voor de VN nog een paar landen in Afrika en in 1996 vertrok ze naar (voormalig) Joegoslavië." Zowel in Afrika, als in Joegoslavië, viel op dat niemand goed keek naar wat de mensen in die verscheurde landen nu echt nodig hebben", vertelt Patricia. "Er wordt wel geholpen, maar steeds vanuit eigen belangen en met een eigen mandaat. Het grootste probleem is eigenlijk dat je mensen wel kunt willen helpen

Patricia van Nispen tot Sevenaer

(geboren in 1965) studeerde Nederlands Recht in Utrecht. Na vele omzwervingen woont en verblijft zij nu afwisselend in La Paz (Bolivia), nabij Malagá (Spanje) of in Den Haag. Jaarclub Felix.

met onderwijs en gezondheidszorg, maar dat je in deze wereld eigenlijk niets meer voor elkaar krijgt zonder je rechtsituatie geregeld te hebben, om te beginnen met een geldig geboorteen identiteitsbewijs. Ook moet je kunnen bewijzen dat bijvoorbeeld een stuk grond van jou is, of dat je erfgenaam bent. En daar wringt vaak de schoen, want na een oorlog, of in een land in chaos, ontbreken die papieren. En dan beginnen die mensen dus helemaal niets!”

Geldige identiteitsbewijzen

Patricia's kritiek bleef niet onbeantwoord. Ze werd aangemoedigd om een eigen organisatie op te richten. Zo ontstond ILA (International Legal Alliances), een organisatie die zich tot doel stelt een internationaal netwerk van 'microjustice' op te richten, een netwerk dat er voor zorgt dat iedereen toegang krijgt tot rechtshulp. In voormalig Joegoslavië, waar Patricia nog steeds aan het werk was voor de VN, kon ze direct aan de slag. Met fondsen van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Europese Unie en de UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) startte Patricia programma's om de 300.000 uit Kroatië gevluchte Serviërs aan geldige identiteitspapieren te helpen. "Je moet je voorstellen: het land waarin je woont valt door burgeroorlog uiteen. Als Joegoslaviër van Servische afkomst, gevlucht uit het Kroatische deel, wil je na de oorlog een rechtsgeldig identiteitspapier hebben om je legaal te settelen of om naar huis terug te keren. Dat kan niet, want daarvoor heb je in de na-

oorlogse situatie Kroatische papieren nodig. En die moet je ophalen in... Kroatië, waar je zonder papieren niet in komt. Kortom, met volmachten moesten vrijwilligers voor deze vluchtelingen de papieren gaan halen in Kroatië. Uiteindelijk hebben we dat voor 50.000 mensen gedaan; met de verkregen burgerschapspapieren konden deze mensen weer andere mensen helpen. We hebben in die tijd ook veel rechtszaken gevoerd en we zijn met lobby's en pilots gestart. Ook hebben we rapporten voor de EU opgeleverd die inzicht gaven in de obstakels in het Kroatische rechtssysteem waarmee de Serviërs uit Kroatië te maken kregen en waardoor hun terugkeer werd belemmerd. Op die manier hebben we het onderwerp op de agenda van de EU gekregen tijdens het toetredingsproces van Kroatië tot de EU."

Bescherming

"Als een regering haar eigen burgers niet beschermd, dan heeft de internationale gemeenschap de morele plicht om die mensen te helpen. Zo is het ook op de agenda van de VN gekomen: 'Responsibility to protect'. Onze organisatie is hierin gesprongen: sinds 2006 worden op lokaal niveau kleine 'microjustice' kantoren opgezet, naar het model van 'microfinanciering': een compacte organisatie, met zo veel mogelijk lokaal personeel en vrijwilligers, goedkoop, met een standaard dienstenpakket waardoor er kwaliteit kan worden geleverd. We zijn begonnen in Bolivia, met 'Microjusticia Bolivia'. Hier kunnen mensen terecht voor het verkrijgen

van geldige burgerschapspapieren, eigendomspapieren, registratie van rechtspersonen en erfstellingen," licht Patricia toe.

"Je hoort wel eens: iedereen heeft rechten. Dat klopt ook, maar het probleem is dat je die rechten uiteindelijk ook moet kunnen aantonen. Als je dat niet kunt, besta je niet, val je overal buiten, en kun je feitelijk niets meer. Vanuit Nederland kunnen we ons dat haast niet voorstellen, maar dit is een enorm probleem voor heel veel mensen. En niet alleen in ontwikkelingslanden. We zijn nu bijvoorbeeld bezig met het opzetten van Microjustice USA. Je zult verbaasd staan over hoeveel mensen daar problemen hebben met geldige burgerschapspapieren..."

De organisatie breidt zich inmiddels verder uit, van Zuid Amerika naar Afrika en de VS. Patricia reist de hele wereld over en zit iedere twee weken wel in een vliegtuig, om van het ene project naar het volgende te vliegen. "We zijn er bijna. We investeren nu in een professionelere 'back office', inclusief fondsenwerfers, lobbyisten, managers, en vrijwilligers. Dat betekent dan ook dat ik iets meer tijd voor een eigen leven krijg, en meer kan gaan genieten van bijvoorbeeld mijn huis in Malaga. Ik doe wat ik wilde doen, mijn werk is mijn droom, maar mijn huis in Malaga is de plek waar ik helemaal tot rust kom."

www.microjustice4all.org

DvH